
УДК 261.7:321

DOI 10.35433/PhilosophicalSciences.1(95).2024.25-34

ПАПА ФРАНЦИСК ТА ГРОМАДСЬКА ДУМКА В США В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ

О. В. Костюк*

Актуальність теми зумовлена значним впливом, який Папа Франциск має на суспільно-політичне життя багатьох країн світу, особливо західних держав з високим відсотком католицького населення. Його прогресивні погляди та реформаторські ініціативи в церкві привертають увагу світової спільноти. Дослідження кореляцій між діяльністю Папи Франциска та громадською думкою в країнах Заходу, зокрема США, може допомогти зрозуміти, як релігійні лідери впливають на суспільні настрої та як ці настрої можуть формувати політичний та соціальний ландшафт. Дослідження базується на аналізі соціологічних опитувань та даних, зібраних у США в період з 2015 по 2024 роки. Використовуються результати досліджень Gallup, Pew Research Center, Economist/You Gov, PRRI та інших організацій. Методологія включає порівняльний аналіз, виявлення кореляцій та оцінку впливу позиції Папи Франциска на громадську думку в контексті забезпечення національної стійкості США. Незважаючи на високий рівень підтримки Папи Франциска серед американців, особливо католиків, його вплив на формування громадської думки щодо конкретних соціально-політичних питань виявився обмеженим. Партийна та ідеологічна приналежність відіграють значно більшу роль у визначенні поглядів католиків на Папу та зміни, які вони хотіли б бачити в церкві, ніж релігійна ідентичність. Рівень релігійної активності, зокрема відвідування меси, є важливим фактором, що впливає на сприйняття католиками позиції Папи Франциска. Публічний пацифізм Папи може потенційно вплинути на готовність американців зі зброєю захищати свою країну, але малоімовірно, що його позиція матиме вирішальне значення для національної стійкості США в аспекті мобілізації населення до армії. Дослідження демонструє складну взаємодію між релігійними поглядами, політичною ідеологією та громадською думкою в контексті забезпечення національної стійкості. Воно підкреслює важливість врахування релігійного фактору при розробці стратегій національної безпеки та необхідність подальшого вивчення механізмів впливу релігійних лідерів на суспільні настрої та поведінку громадян.

Ключові слова: католицизм, національна стійкість, релігія, США, громадська думка, Папа Франциск, релігійні організації.

---

* Олександр Костюк / Oleksandr Kostiuuk, кандидат філософських наук, доцент, докторант (Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна)
sasha0079@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1907-6307

POPE FRANCISIAN AND PUBLIC OPINION IN THE UNITED STATES IN THE CONTEXT OF NATIONAL RESILIENCE

O. V. Kostiuk

The study addresses the significant influence of Pope Francis on the socio-political landscape of numerous countries, particularly Western nations with a substantial Catholic population. His progressive views and reformist initiatives within the church have captured the attention of the global community. By examining the correlations between Pope Francis' activities and public opinion in Western countries, specifically the United States, this research aims to shed light on how religious leaders shape public sentiment and, consequently, the political and social environment. The research draws upon sociological surveys and data collected in the United States from 2015 to 2024, utilizing findings from reputable organizations such as Gallup, Pew Research Center, Economist/YouGov, and PRRI. The methodology encompasses comparative analysis, correlation identification, and an assessment of Pope Francis' impact on public opinion within the framework of maintaining U.S. national resilience. The findings reveal that despite the strong support for Pope Francis among Americans, especially Catholics, his influence on public opinion regarding specific socio-political issues is limited. Party affiliation and ideological stance play a more significant role than religious identity in shaping Catholics' views on the Pope and desired changes within the church. The level of religious engagement, particularly mass attendance, emerges as a key factor influencing Catholics' perception of Pope Francis' position. While the Pope's public pacifism may potentially affect Americans' willingness to defend their country militarily, it is improbable that his stance will have a decisive impact on U.S. national resilience in terms of mobilizing the population for the armed forces. The study highlights the intricate interplay between religious beliefs, political ideology, and public opinion in the context of ensuring national resilience. It underscores the importance of considering the religious factor when formulating national security strategies and emphasizes the need for further research into the mechanisms through which religious leaders influence public sentiment and citizen behavior.

Key words: Catholicism, national resilience, religion, USA, public opinion, Pope Francis, religious organizations.

Постановка проблеми.

Актуальність теми зумовлена значним впливом, який Папа Франциск, як лідер найбільшої релігійної організації сучасності, має на суспільно-політичне життя багатьох країн світу, особливо західних держав з традиційно високим відсотком католицького населення. Його прогресивні погляди та реформаторські ініціативи в церкві, зокрема заклики до захисту навколишнього середовища, боротьби з бідністю та соціальною нерівністю, а також просування міжрелігійного діалогу та примирення, привертають увагу світової спільноти.

Однак, діяльність Папи Франциска не завжди однозначно сприймається в суспільстві. Наприклад, це стосується його заяв стосовно військових конфліктів, зокрема російсько-української війни, які привертають увагу та породжують різні оцінки в суспільстві.

Дослідження кореляцій між діяльністю Папи Франциска та громадською думкою в країнах Заходу може допомогти краще зрозуміти, як релігійні лідери та їхні дії впливають на суспільні настрої та як ці настрої, в свою чергу, можуть формувати політичний та соціальний ландшафт.

Ступінь наукової розробленості.

Упродовж останніх років проблема забезпечення національної стійкості досліджувалася багатьма українськими науковцями. Серед них слід назвати насамперед Національний інститут стратегічних досліджень та, зокрема О. Резнікову, яка у своїй монографії здійснює комплексне дослідження національної стійкості в контексті ефективності, державного управління та надає рекомендації державним органам щодо впровадження такої системи в Україні [11]. Питання громадської думки та релігійності в контексті соціологічних опитувань досліджувалося Максимом

Паращевіним [8]. Вплив Ватикану на міжнародні відносини досліджувався в роботах Ю. Секунової [13], П. Смицінюк [14].

Невирішені питання, порушені у статті. Науковцями проводилися дослідження впливу Папи Франциска на громадську думку в контексті окремих сфер та питань: ядерної загрози, смертної кари, міжнародної політики, екологічних та економічних проблем. Однак не вистачає комплексної оцінки впливу понтифіка на суспільні процеси в межах окремої держави. Відповідно є доцільним аналіз впливу Папи та католицизму на громадську думку в контексті концепту національної стійкості США, де моральний авторитет Папи є високим, не лише серед католиків, а й громадян загалом. Америка є основним союзником України, відповідно забезпечення національної стійкості США безпосередньо пов'язано з безпековою ситуацією в Україні.

Таким чином, дослідження громадської думки щодо діяльності Папи Франциска є актуальною та важливою як з точки зору суспільної значущості, так і наукової цінності. Дослідження цієї теми може зробити вагомий внесок у розуміння складних взаємозв'язків між релігією, суспільством та політикою в сучасному світі, враховуючи як позитивні, так і негативні аспекти діяльності Папи та їх сприйняття в суспільстві.

Мета дослідження полягає у вивченні впливу Папи Франциска, як лідера католицької церкви, на формування громадської думки в США та її потенційного значення для забезпечення національної стійкості держави. Для досягнення цієї мети передбачено вирішити такі **завдання**; по-перше, проаналізувати ключові аспекти діяльності та риторики Папи Франциска, які мають потенційний вплив на громадську думку, зокрема його позиції щодо соціально-економічних, екологічних, етичних та геополітичних питань; по-друге, з'ясувати, як на ефективність системи національної стійкості впливає

релігійний чинник, у нашому випадку католицизм.

Дискусія та результати. У статті будуть розглядатися насамперед публічні промови та заяви папи Франциска, що транслюються через мас-медіа. Звісно чинний папа має доробок у вигляді енциклік, що розлого розкривають його ідеологічні позиції. Однак на широку аудиторію впливають переважно публічні заяви та дописи в соцмережах.

Насамперед з'ясуємо ставлення громадської думки до постаті лідера сучасного католицизму у США. Інструментарієм та базою даних будуть соціологічні дослідження загального ставлення суспільства до Папи Франциска, його позицій щодо важливих соціально-політичних питань та їх підтримка громадськістю. Для кореляції цих даних з національною стійкістю держави, оберемо конкретний напрям, який важливий для функціонування та відтворення держави та одночасно є дотичним до наративів, які транслює Папа Франциск. Зокрема такою важливою складовою національної стійкості є мобілізація громадян до армії в разі агресії проти їх Батьківщини, а позиція Папи дотична до цього – це пацифізм, тобто засудження і визнання війни злом у будь-яких виявах (абсолютний пацифізм). Цю позицію Папа яскраво визначив на прикладі російсько-української війни, кульмінацією якої стала пропозиція Україні "мати сміливість підняти білий прапор" [10]. Загалом Франциск засуджує війну, а не причину війни, і моральним добром є припинення війни, а отже і її негативних наслідків. Питання того, хто є агресором та винним у війні є вторинними і стосуються винятково світської політики. Фактично з такої точки зору обидві сторони військового конфлікту розділяють відповідальність за ведення війни, яка є абсолютним моральним злом. Агресор винний в тому що розпочав бойові дії, а жертва в тому, що захищалася шляхом ведення бойових дій. Але називати конкретні

сторони агресором та жертвою не можна, щоб не зашкодити мирному діалогу щодо припинення війни.

Згідно з результатами соціологічного дослідження, проведеного Gallup у 2023 році, Папа Франциск має високий рівень підтримки серед американців, хоча його рейтинг дещо знизився порівняно з попередніми роками. Зокрема, 58 % американців позитивно ставляться до понтифіка, тоді як 30 % негативно, що є найвищим показником за весь час його папства [1].

Дослідження виявило значні відмінності у ставленні до Папи Франциска між різними ідеологічними групами. Ліберали (70 %) та помірковані (66 %) американці мають високий рівень прихильності до понтифіка, тоді як консерватори (42 %) є найменш прихильними. Це пояснюється тим, що Папа Франциск вважається соціально ліберальнішим порівняно зі своїм попередником Бенедиктом XVI. Він отримав схвалення лібералів за свою позицію щодо захисту навколишнього середовища, критику неконтрольованого капіталізму та допомогу бідним. Водночас консерватори критикують його за відхід від традиційних католицьких вчень.

Така поляризація у ставленні до Папи Франциска свідчить про те, що американське суспільство розділене за ідеологічними лініями, і релігійні лідери, навіть такі впливові, як Папа Римський, не можуть повністю подолати ці розбіжності. Це може мати значення для національної стійкості США, особливо в контексті потенційної війни.

Також симптоматичним є соціологічне дослідження щодо впливу Папи Франциска на світову та національну політику та сприйняття цього процесу громадянами Сполучених Штатів. Згідно з результатами опитування, проведеного Economist/YouGov у 2015 році під час візиту Папи до США, більшість американців, як католиків, так і не католиків, вважають, що Папа Франциск повинен відігравати активну роль у світових справах [4].

Дослідження засвідчило, що американці в цілому схвалюють позиції Папи Франциска щодо налагодження дипломатичних відносин з Кубою, визнання Палестинської держави та боротьби зі зміною клімату. Однак, партійна та ідеологічна приналежність впливає на ставлення американців до Папи Франциска та його діяльності. Республіканці менш схильні підтримувати політику Папи щодо Куби, Палестини та зміни клімату, ніж демократи. Лише 49 % республіканців вважають, що Папа повинен брати активну участь у світових справах, порівняно з 62 % серед усього населення. Крім того, 22 % республіканців мають негативну думку про Папу, тоді як серед демократів цей показник становить 11 % [4].

З'ясуємо кореляції між публічною позицією Папи Франциска та тим, які соціально-політичні погляди сповідують американці. Тобто чи позиція Папи, його авторитет та переважно позитивне сприйняття у суспільстві можуть змінити громадську думку та світоглядні настанови людей.

У цьому контексті варто розглянути екологічні ініціативи Папи Франциска, системно висловлені ним в енцикліці "Laudato Si'" (2015), які вплинули на громадську думку в Сполучених Штатах [3]. У цьому ж році, коли вийшла ця енцикліка, відбувся візит до країни, тому ця тема була актуальною і відповідно проводилися численні соціологічні опитування та дослідження. Основні з яких є корисними для виявлення кореляцій між формуванням громадської думки та діяльністю Папи. Основна мета згаданих досліджень полягала у вивченні того, чи вплинув Папа Франциск на занепокоєння людей щодо глобальної зміни клімату, і якщо так, то якою мірою, і чи змінився рівень довіри до Папи внаслідок його публічних аргументів і позиції.

Дослідження у 2016 році, що базувалося на опитування ARPC (Annenberg Public Policy Center) при Університеті Пенсильванії, зосередилось на відмінності у впливі

папської енцикліки на прогресистів, консерваторів, католиків і не католиків [6]. Дослідники виявили, що ті, хто знав про енцикліку, були набагато більш поляризованими за всіма трьома змінними результату (сприйняття ризиків зміни клімату для бідних, сприйняття довіри до Папи Франциска щодо зміни клімату та індекс занепокоєння зміною клімату), ніж ті, хто не знав про неї. Прогресисти США частіше вірили, що глобальна зміна клімату матиме більший вплив на бідних, та надавали Папі Франциску більше довіри, щодо зміни клімату та висловлювали більше занепокоєння щодо глобальної зміни клімату. В той же час консерватори США частіше висловлювали протилежне.

Важливо, що зв'язок між обізнаністю про енцикліку та сприйняттям довіри до Папи залежав від політичної ідеології учасників. Чим більш політично консервативний учасник, тим менше довіри він приписував Папі Франциску після виходу "Laudato Si". В цілому довіра до Папи після виходу енцикліки була вищою, тобто більшість американської громадськості (незалежно від політичної ідеології) вважали Папу більш авторитетним після її виходу [6].

Подальші дослідження виявили, що роздуми про Папу перед відповідями на запитання про зміну клімату збільшували ймовірність сприйняття зміни клімату як моральної проблеми. Проте політична ідеологія мала сильніший вплив: демократи частіше погоджувалися, що зміна клімату є моральною проблемою, ніж республіканці, незалежно від того, чи думали вони про Папу перед відповіддю [12].

Отже, політична ідеологія виявилася більш впливовим фактором, ніж релігія, у формуванні реакції людей на послання Папи. Хоча в цілому довіра до Папи зростає після виходу енцикліки, але вплив його позиції на занепокоєння людей щодо зміни клімату був опосередкований їхніми попередніми ідеологічними поглядами.

Також цікавим є соціологічне опитування, що стосується впливу позиції Папи Франциска на громадську думку щодо смертної кари. Тут дослідники зосередилися на питанні залежності зміни у поглядах громадськості залежно від публічних дій та висловлювань Папи [2]. Дослідження вивчає вплив зміни позиції Папи Франциска щодо смертної кари на ставлення американських католиків до цього питання. У 2018 році Папа Франциск оголосив смертну кару "неприпустимою" за будь-яких обставин, змінивши офіційне вчення Католицької Церкви з цього питання.

Для оцінки впливу цієї зміни автори використовували дані опитувань за 2017 та 2019 роки. Результати показали, що, незважаючи на зміну позиції Церкви, більшість американських католиків продовжували підтримувати смертну кару. У 2017 році 64,7 % католиків виступали за смертну кару, а в 2019 році цей показник знизився лише до 59,7 %, що не є статистично значущою різницею. Дані також показали, що лише 17 % католицьких респондентів змогли правильно ідентифікувати нову позицію Церкви щодо смертної кари.

Отже, незважаючи на зміну позиції Католицької Церкви щодо смертної кари, вплив Папи Франциска на ставлення американських католиків до цього питання наразі є обмеженим. Політична ідеологія та партійна приналежність залишаються більш потужними факторами у формуванні думки щодо смертної кари.

Останнім проаналізуємо комплексне дослідження 2024 року Pew Research Center щодо ставлення до Папи Франциска як до релігійного лідера та його соціально-політичної економічної позиції.

Дослідження Pew Research Center виявило, що 75 % католиків США позитивно ставляться до Папи Франциска. Однак партійний розрив у поглядах на Папу Франциска зараз найбільший за всю історію опитувань: майже дев'ять з десяти католиків-

демократів або тих, хто схиляється до Демократичної партії, позитивно ставляться до нього, порівняно з 63 % католиків-республіканців або тих, хто схиляється до Республіканської партії [15].

Багато католиків США підтримали б ширші зміни. Згідно з результатами цього опитування, 83 % католиків США виступають за дозвіл церквою використання контрацепції; 75 % вважають, що церква повинна дозволити католикам приймати причастя, навіть якщо вони не перебувають у шлюбі та живуть з романтичним партнером; 69 % підтримують ідею дозволу священикам одружуватися; 64 % висловлюються за надання жінкам права ставати священиками; 54 % наполягають на визнанні церквою шлюбів одностатевих пар.

Католики, які здебільшого виступають за різні зміни, в основному є прихильниками демократів або схиляються до їхніх поглядів (57 %), і багато хто з них зізнається, що епізодично або ніколи не відвідують месу (56 %). Католики, які здебільшого виступають проти таких кроків з боку церкви, переважно є прибічниками республіканців або поділяють їхні погляди (72 %), і багато хто з них стверджує, що відвідують месу принаймні раз на тиждень (59 %).

Дослідження виявило суттєві відмінності у поглядах між католиками, які регулярно відвідують месу (раз на тиждень або частіше), та тими, хто відвідує її рідше. Наприклад, 65 % тих, хто щотижня відвідує месу, вважають, що церква не повинна визнавати одностатеві шлюби, а 56 %, що церква не повинна дозволяти жінкам ставати священиками. Натомість більшість католиків, які не відвідують месу щотижня, підтримують визнання церквою одностатевих шлюбів (61 %) та висвячення жінок-священиків (71%).

Отже, рівень релігійної активності, зокрема відвідування меси, є важливим фактором, що впливає на сприйняття католиками позиції Папи Франциска щодо соціальних питань.

Регулярне відвідування меси пов'язане з більшою прихильністю до традиційних церковних вчень і меншою підтримкою прогресивних реформ, тоді як менш часте відвідування меси асоціюється з більшою відкритістю до змін, які пропонує Папа Франциск. Цей висновок підкреслює складну взаємодію між релігійною практикою, особистими переконаннями та ставленням до інституційного керівництва в формуванні поглядів католиків на ключові соціальні питання сучасності.

Загалом дослідження демонструє, що партійна та ідеологічна приналежність відіграє значну роль у формуванні поглядів католиків на Папу та на зміни, які вони хотіли б бачити в церкві. Дослідники констатують стан партійного та ідеологічного антагонізму в країні. В цьому контексті способом його подолання, слушно зазначає М. Козловець, може бути нова ідеологія [5: 23]. Однак, виходячи з даних соціологічних опитувань такою ідеологією навряд чи може бути релігія.

Тепер з'ясуємо вплив Ватикану та католицизму загалом через позицію папи на елементи національної стійкості США. Принагідно зазначимо, що маємо на увазі під цим поняттям: "... національна стійкість – це здатність держави та суспільства ефективно протистояти загрозам, адаптуватись до змін безпекового середовища, підтримувати стає функціонування, швидко відновлюватись після криз" [11: 35]. У такій системі більше значення надається громадянському суспільству та його інститутам.

Як ми зазначали вище, позиція Папи стосовно війн характеризується крайньою формою пацифізму. У країні живе 50 мільйонів католиків, а загалом більшість громадян позитивно ставляться до Папи Франциска та його ідей. Логічно, що в межах концепту національної стійкості, постає питання чи вплине пацифістська позиція Папи на бажання та здатність американців захищати країну в разі початку війни.

Відповідно чи несе пацифізм Папи загрозу, яка спричинить відсутність достатньої кількості особового складу у збройних силах та їх готовності збройним шляхом захищатися від агресії.

Щодо цього питання є тривожні тенденції, які роблять його досить актуальним. Розглянемо два опитування 2022 і 2023 років. Перше опитування, проведене університетом Квінніпіак (Quinnipiac University) у Сполучених Штатах Америки, було спрямоване на вивчення ставлення американців до гіпотетичної ситуації, в якій Росія вторглася б у США так само, як вона це зробила в Україні. Опитування відбулося на тлі повномасштабного російського вторгнення в Україну, яке розпочалося 24 лютого 2022 року [7].

Результати дослідження засвідчили, що більшість американців (55 %) заявили про готовність залишитися і боротися у разі російського вторгнення, тоді як 38 % висловили намір покинути країну. Цей показник готовності до опору виявився вищим серед чоловіків старшого віку: 66 % чоловіків у віці 50-64 років і 57 % у віці 35-49 років висловили готовність захищати свою країну. Серед жінок цей відсоток становив 40 %. Крім того, прихильники Республіканської партії частіше висловлювали готовність до боротьби (68 %), ніж демократи (40 %).

Друге опитування, проведене дослідницьким інститутом Echelon Insights у жовтні 2023 року, акцентувало увагу на доволі тривожних моментах. Результати опитування показали, що переважна більшість (72 %) дорослих американців не готові добровільно служити в збройних силах США, якщо країна опиниться перед загрозою масштабної війни [9].

Опитування було проведене невдовзі після жорстоких терористичних атак ХАМАС проти Ізраїлю 7 жовтня 2023 року, які викликали занепокоєння, щодо можливості ескалації конфлікту на Близькому Сході та побоювання, що США можуть бути втягнуті в чергову

війну. Лише 21 % респондентів висловили готовність добровільно боротися за свою країну, тоді як 7 % не змогли дати однозначну відповідь.

Крім зниження готовності американців боротися за свою країну, опитування Gallup, проведене в червні 2023 року, засвідчило, що довіра до збройних сил США впала до приблизно 60 %, що є найнижчим показником з 1997 року [9].

Результати цих опитувань свідчать про тривожні тенденції в американському суспільстві щодо готовності захищати свою країну та довіри до збройних сил. І відповідно зовнішній інформаційний, моральний та релігійний впливи можуть мати вирішальне деструктивне значення.

Отже, чи може публічний пацифізм Папи Франциска зменшити кількість американців, що готові зі зброєю захищати свою країну?

Аналіз впливу публічного пацифізму Папи Франциска на готовність американців зі зброєю захищати свою країну в разі іноземної агресії є важливим питанням у контексті забезпечення національної стійкості Сполучених Штатів. З огляду на те, що в країні проживає близько 50 мільйонів католиків, а більшість громадян позитивно ставляться до Папи Франциска та його ідей, існує ймовірність, що його пацифістська позиція може вплинути на бажання та здатність американців мобілізуватися до лав збройних сил у випадку війни.

Отже, позиція Папи Франциска, яка засуджує війну як абсолютне моральне зло незалежно від її причин та обставин, може знайти відгук серед певної частини католиків та інших громадян, які поділяють подібні погляди. Це, у свою чергу, може призвести до подальшого зниження кількості потенційних призовників та добровольців, готових зі зброєю захищати США.

Однак, незважаючи на потенційний негативний вплив пацифізму Папи Франциска, малоімовірно, що його позиція матиме вирішальне значення для національної стійкості США в

аспекті мобілізації громадян до армії. По-перше, як показують опитування, вплив Папи на формування громадської думки та зміну поведінки американців є обмеженим, особливо коли йдеться про політично чутливі питання. По-друге, готовність громадян захищати свою країну залежить від багатьох факторів, зокрема таких як патріотизм, почуття обов'язку, економічні стимули тощо, і релігійні переконання є лише одним з них. По-третє, аналіз соціологічних досліджень, засвідчив, що визначальним фактором для американців є партійна та ідеологічна ідентичності.

Таким чином, хоча публічний паціфізм Папи Франциска може певною мірою вплинути на готовність американців зі зброєю захищати свою країну, малоймовірно, що цей вплив буде вирішальним для національної стійкості США.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Незважаючи на високий рівень підтримки Папи Франциска серед американців, вплив на формування громадської думки, щодо конкретних соціально-політичних

питань є обмеженим. Партійна та ідеологічна приналежність відіграють значно більшу роль у формуванні поглядів американців щодо Папи та змін, які вони хотіли б бачити в церкві, ніж релігійна ідентичність.

Публічний паціфізм Папи Франциска, який засуджує війну як абсолютне моральне зло незалежно від її причин та обставин, може потенційно вплинути на готовність американців зі зброєю захищати свою країну в разі іноземної агресії. Однак, враховуючи обмежений вплив Папи на формування громадської думки та наявність інших факторів, що визначають готовність громадян до участі в обороні держави, малоймовірно, що позиція понтифіка матиме вирішальне значення для національної стійкості США в аспекті мобілізації населення до армії.

Загалом, дослідження демонструє складну взаємодію між релігійними поглядами, політичною ідеологією та громадською думкою в контексті забезпечення національної стійкості, підкреслює важливість врахування релігійного фактору при розробці стратегій національної безпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. 58% of Americans, 77% of U.S. Catholics View Pope Favorably. *Gallup. Social & Policy Issues*. 2024. URL: <https://news.gallup.com/poll/548345/americans-catholics-view-pope-favorably.aspx> (дата звернення: 12.03.2024).
2. Cullen F. Catholics and capital punishment: Do Pope Francis' teachings matter in policy preferences?. *Punishment & Society*. (2022). Vol. 24 (4). P. 592–621. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1462474521998879> (дата звернення: 12.03.2024).
3. Franciscus. Laudato Si'. 2015. URL: https://www.vatican.va/content/francesco/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20150524_enciclica-laudato-si.html (дата звернення: 12.03.2024).
4. Frankovic K. Pope Francis seen as a positive influence on world affairs. *YouGovUS*. May 20. 2015. URL: <https://today.yougov.com/politics/articles/12380-pope-francis-seen-positive-influence-world-affairs> (дата звернення: 12.03.2024).
5. Козловець М. А. Ідеологія як чинник суспільної інтеграції. *Філософія людяності в освіті, науці та житті: збірник наукових матеріалів круглого столу, присвяченого пам'яті професора Анатолія Олексійовича Приятельчука* (м. Київ, 25 березня 2022 року) / ред. кол. А. Є. Конверський, Л. В. Губерський, [та ін.]. Київ: ВАДЕКС, 2022. 132 с.
6. Landrum A. R., Vasquez R. Polarized US publics, Pope Francis, and climate change: Reviewing the studies and data collected around the 2015 Papal Encyclical. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*. 2020. 11.6. 674 p. URL:

<https://wires.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/wcc.674> (дата звернення: 12.03.2024).

7. Majority of Americans Would Stay and Fight if Russia Invaded U.S.: Poll. *Newsweek Magazine*. 03.08.2022. URL: <https://www.newsweek.com/majority-americans-would-stay-fight-if-russia-invaded-us-poll-1686050> (дата звернення: 12.03.2024).

8. Паращевін М. Вплив належності до основних православних церков на суспільно-політичні та ціннісні орієнтації вірян. *Українське суспільство: моніторинг соціальних змін*. Вип. 7 (21). Київ: Інститут соціології НАН України, 2020. С. 252–265.

9. Phillips A. Americans Don't Want to Fight For Their Country Anymore. *Newsweek Magazine*. 11.10.2023. URL: <https://www.newsweek.com/american-military-recruitment-problems-public-apathy-1842449> (дата звернення: 12.03.2024).

10. Pope's "white flag" gaffe triggers outrage in Ukraine. *Politico*. March 11. 2024. URL: <https://www.politico.eu/article/pope-francis-courage-raising-white-flag-remark-sparks-fury-ukraine/> (дата звернення: 12.03.2024).

11. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища: монографія. Київ: НІСД, 2022. 456 с.

12. Schuldt J., Pearson A., Romero-Canyas R., Larson-Konar D. Brief exposure to Pope Francis heightens moral beliefs about climate change. *Climatic Change*. 2017. Vol. 141. P. 167–177. URL: <https://research.pomona.edu/sci/files/2017/01/Schuldt-Pope-pre-press.pdf> (дата звернення: 12.03.2024).

13. Siekunova Yu., Kalka N. The influence of the Vatican on the international politics of modern Ukraine: history and prospects of development. *European Science*, 2023, № 21 (3). P. 156–163. URL: <https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/article/view/sge21-03-008> (дата звернення: 12.03.2024).

14. Смицнюк П. Католицька реакція на російсько-українську війну. *Наукові записки УКУ. Серія Богослов'я*. 2023. Вип. 10. С. 193–224. URL: <https://er.ucu.edu.ua/handle/1/4123> (дата звернення: 12.03.2024).

15. Tevington P., Nortey J., Smith A. Majority of U.S. Catholics Express Favorable View of Pope Francis. *Pew Research Center*. Report April 12. 2024. URL: <https://www.pewresearch.org/religion/2024/04/12/majority-of-u-s-catholics-express-favorable-view-of-pope-francis/> (дата звернення: 12.03.2024).

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. 58% of Americans, 77% of U.S. Catholics View Pope Favorably. (2024). *Gallup. Social & Policy Issues*. URL: <https://news.gallup.com/poll/548345/americans-catholics-view-pope-favorably.aspx> (last accessed: 12.03.2024) (in English).

2. Cullen, F. (2022). Catholics and capital punishment: Do Pope Francis' teachings matter in policy preferences?. *Punishment & Society*. Vol. 24 (4). P. 592–621. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1462474521998879> (last accessed: 12.03.2024) (in English).

3. Franciscus. Laudato Si'. (2015). URL: https://www.vatican.va/content/francesco/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20150524_enciclica-laudato-si.html <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1462474521998879> (last accessed: 12.03.2024) (in English).

4. Frankovic, K. (2015). Pope Francis seen as a positive influence on world affairs. *YouGovUS*. URL: <https://today.yougov.com/politics/articles/12380-pope-francis-seen-positive-influence-world-affairs> (last accessed: 12.03.2024) (in English).

5. Kozlovets, M. A. (2022). Ideolohiia yak chynnyk suspilnoi intehratsii [Ideology as a factor of social integration]. *Filosofiiia liudianosti v osviti, nauksi ta zhytti: zbirnyk naukovykh materialiv kruhloho stolu, prysviachenoho pamiaty profesora Anatoliiia Oleksiiovycha Pryiatelchuka* (m. Kyiv, 25 bereznia 2022 roku). Red. kol. A. Ie. Konverskyi, L. V. Huberskyi, [tain.]. Kyiv: VADEKS (in Ukrainian).

6. Landrum, A. R., Vasquez, R. (2020). Polarized US publics, Pope Francis, and climate change: Reviewing the studies and data collected around the 2015 Papal Encyclical. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*. Vol. 11 (6). 674 p. URL: <https://wires.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/wcc.674> (last accessed: 12.03.2024) (in English).
7. Majority of Americans Would Stay and Fight if Russia Invaded U. S.: Poll. (2022). *Newsweek Magazine*. URL: <https://www.newsweek.com/majority-americans-would-stay-fight-if-russia-invaded-us-poll-1686050> (last accessed: 12.03.2024) (in English).
8. Parashchevin, M. (2020). Vplyv nalezhnosti do osnovnykh pravoslavnykh tserkov na suspilno-politychni ta tsinnisni oriantatsii virian. [The influence of belonging to the major Orthodox churches on the socio-political and value orientations of believers]. *Ukrainske suspilstvo: monitorynh sotsialnykh zmin*. Vyp. 7 (21). Kyiv: Instytut sotsiologii NAN Ukrainy. S. 252–265 (in Ukrainian).
9. Phillips, A. (2023). Americans Don't Want to Fight For Their Country Anymore. *Newsweek Magazine*. URL: <https://www.newsweek.com/american-military-recruitment-problems-public-apaty-1842449> (last accessed: 12.03.2024) (in English).
10. Pope's "white flag" gaffe triggers outrage in Ukraine. (2024). *Politico*. URL: <https://www.politico.eu/article/pope-francis-courage-raising-white-flag-remark-sparks-fury-ukraine/> (last accessed: 12.03.2024) (in English).
11. Reznikova, O. O. (2022). Natsionalna stiykist v umovakh minlyvoho bezpekovoho seredovyscha. [National resilience in the conditions of a changing security environment]. Kyiv, NISD (in Ukrainian).
12. Schuldt, J. P., Pearson, A. R., Romero-Canyas, R., Larson-Konar, D. (2017). Brief exposure to Pope Francis heightens moral beliefs about climate change. *Climatic Change*. 141. P. 167–177. URL: <https://research.pomona.edu/sci/files/2017/01/Schuldt-Pope-pre-press.pdf> (last accessed: 12.03.2024) (in English).
13. Siekunova, Yu., Kalka, N. (2023). The influence of the Vatican on the international politics of modern Ukraine: history and prospects of development. *European Science*. № 21 (03). P. 156–163. URL: <https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/article/view/sge21-03-008> (last accessed: 12.03.2024) (in Ukrainian).
14. Smytsniuk, P. (2023). Katolytska reaktsiia na rosiisko-ukrainsku viinu [Catholic response to the Russian-Ukrainian war]. *Naukovi zapysky UKU. Ceriia Bohoslovia*. Vyp. 10. S. 193–224. URL: <https://er.ucu.edu.ua/handle/1/4123> (last accessed: 12.03.2024) (in Ukrainian).
15. Tevington, P., Nortey, J., Smith, A. (2024). Majority of U. S. Catholics Express Favorable View of Pope Francis. *Pew Research Center*. URL: <https://www.pewresearch.org/religion/2024/04/12/majority-of-u-s-catholics-express-favorable-view-of-pope-francis/> (last accessed: 12.03.2024) (in English).

Receive: March 22, 2024

Accepted: April 20, 2024